

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

© 2017 КУЦАБ П. А.

УДК 332.122

Куцаб П. А. Систематизація фінансового інструментарію забезпечення розвитку транскордонного співробітництва

Мета статті полягає у подальшому розвитку фінансового інструментарію транскордонного співробітництва з виокремленням ключових класифікаційних критеріїв, які розкривають змістовну, предметно-цільову та функціональну спрямованість й інституційне забезпечення реалізації відповідних програм. На основі узагальнення наявних наукових підходів наведено авторський підхід до систематизації фінансового інструментарію транскордонного співробітництва. В результаті дослідження автором запропоновано низку нових критеріальних ознак класифікації фінансового інструментарію розвитку транскордонного співробітництва. Такий підхід носить прикладний і комплексний характер, враховує всесторонність напрямів його реалізації та може використовуватися при розробці механізмів активізації транскордонного співробітництва. Перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є обґрунтування специфіки дії фінансових інструментів транскордонного співробітництва на діяльність прикордонних територій з урахуванням їх економічних, соціальних, культурних, природнокліматичних та інших особливостей на активізацію їх розвитку.

Ключові слова: транскордонне та транснаціональне співробітництво, фінансові інструменти, гранти, Європейський інструмент сусідства, Європейський фонд регіонального розвитку.

Табл.: 2. **Бібл.:** 8.

Куцаб Пйотр Анджейович – здобувач, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: kopylyuk@ukr.net

УДК 332.122

UDC 332.122

Куцаб П. А. Систематизация финансового инструментария обеспечения развития трансграничного сотрудничества

Цель статьи заключается в дальнейшем развитии финансового инструментария трансграничного сотрудничества с определением ключевых классификационных критериев, раскрывающих содержательную, предметно-целевую и функциональную направленность и институциональное обеспечение реализации соответствующих программ. На основе обобщения существующих научных подходов представлен авторский подход к систематизации финансового инструментария трансграничного сотрудничества. В результате исследования автором предложен ряд новых критериальных признаков классификации финансового инструментария развития трансграничного сотрудничества. Такой подход носит прикладной и комплексный характер, учитывающий всесторонность направлений его реализации, и может использоваться при разработке механизмов активизации трансграничного сотрудничества. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении является обоснование специфики действия финансовых инструментов трансграничного сотрудничества на активизацию развития пограничных территорий с учетом их экономических, социальных, культурных, климатических и других особенностей.

Ключевые слова: трансграничное и транснациональное сотрудничество, финансовые инструменты, гранты, Европейский инструмент соседства, Европейский фонд регионального развития.

Табл.: 2. **Библ.:** 8.

Куцаб Пйотр Анджеевич – соискатель, Институт региональных исследований имени М. И. Долишнего НАН Украины (ул. Козельницкая, 4, Львов, 79026, Украина)

E-mail: kopylyuk@ukr.net

Kutsab Piotr A. Systematizing Financial Instruments for the Development of Cross-Border Cooperation

The article is aimed at further developing the financial instruments for the cross-border cooperation with the definition of key classification criteria, disclosing the contentive, subject-targeted, and functional directedness together with institutional support for the implementation of relevant programs. Developed on the basis of generalization of existing scientific approaches, the author's own approach to systematization of financial instruments for the cross-border cooperation is presented. On the basis of carried out research, the author proposes a number of new criterial attributes of classification of financial instruments for the development of cross-border cooperation. This approach is of applied and integrated nature, taking into account the comprehensiveness of directions of its implementation, and can be used in developing mechanisms for activating the cross-border cooperation. Prospects for further research in this direction will be substantiating the specificity of effect of the financial instruments for the cross-border cooperation to activation of the development of border areas, taking into account their economic, social, cultural, climatic, and other features.

Keywords: cross-border and transnational cooperation, financial instruments, grants, European Neighborhood Instrument, European Regional Development Fund.

Tbl.: 2. **Bibl.:** 8.

Kutsab Piotr A. – Applicant, Institute of Regional Research named after V. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: kopylyuk@ukr.net

Забезпечення економічного зростання національної економіки значною мірою пов'язане із розвитком транскордонного співробітництва й окресленням переваг залучення основних фінансових інструментів для поглиблення й подальшого розвитку прикордонних територій. Дія фінансових інструментів транскордонної співпраці спрямована на забезпечення достатнього фінансування прикордонних територій, конвергенцію

їх нереалізованого економічного потенціалу, формування інвестиційної привабливості регіонів у сфері інновацій, охорони здоров'я, освіти, зайнятості, трудової мобільності та підвищення рівня життя населення. Досвід європейського транскордонного співробітництва, фінансові механізми його реалізації й впровадження новітнього фінансового інструментарію забезпечення цих процесів актуалізував необхідність теоретичного та

прикладного узагальнення й систематизації фінансово-інструментарію забезпечення розвитку транскордонного співробітництва.

Питання задіяння фінансового інструментарію розвитку транскордонного співробітництва є недостатньо розкритими та дослідженими. Водночас існує багато наукових досліджень щодо визначення суті, ролі та значення транскордонного співробітництва, його місця у активізації розвитку регіонів і відповідних фондів забезпечення цього процесу. Ґрунтовні напрацювання в цьому напрямі досліджень здійснені такими вітчизняними науковцями, як: З. Варналій, Н. Внукова, М. Долішній, В. Кравців, Н. Мікула, В. Маркович, В. Пила, І. Сторонянська, І. Софіщенко, А. Філіпенко, О. Чмир та ін. В їх дослідженнях акцентується увага на правовому регулюванні транскордонного співробітництва, основних засадах, принципах, інструментах і програмах транскордонного співробітництва. Водночас, незважаючи на вагомий доробок, наукового обґрунтування та прикладного вирішення потребують питання, пов'язані з комплексним обґрунтуванням інструментарію фінансового забезпечення транскордонного співробітництва.

Метою статті є подальший розвиток фінансового інструментарію транскордонного співробітництва з виокремленням ключових класифікаційних критеріїв, які розкривають змістовну, предметно-цільову та функціональну спрямованість й інституційне забезпечення реалізації відповідних програм.

В сучасній науковій літературі існують різнобічні підходи до поділу фінансового інструментарію реалізації програм транскордонного співробітництва, головним чином обумовлені їх спрямованістю на вирішення конкретних завдань розвитку територій та специфікою фінансових взаємовідносин.

Розкриття суті фінансових інструментів ґрунтується на Фінансовій Директиві (1), згідно з якою фінансові інструменти – це заходи фінансової підтримки ЄС, які здійснюються на додатковій основі з бюджету ЄС для вирішення однієї або кількох конкретних цілей, задекларованих у його політиці. Такі інструменти можуть приймати форму капіталу, квазікапіталу, інвестицій, кредитів, гарантій або інших інструментів з мінімізацією ризиків, а у разі необхідності можуть поєднуватись з грантами [7].

Отже, основні фінансові інструменти декларуються в програмах ЄС і використовуються для реалізації відповідної інвестиційної стратегії, яка відображає програму Європейської територіальної співпраці і ґрунтується на впровадженні і використанні відповідного фінансового інструменту.

Транскордонне фінансування передбачає наявність фінансових угод, які пов'язані із переміщенням фінансових ресурсів через національні кордони. Основними перевагами фінансових інструментів, які використовуються у транскордонному співробітництві для реалізації відповідних стратегій є циклічність та кругообіг фінансових ресурсів і можливість їх багаторазового

використання в напрямі реалізації відповідних цільових програм, що є ключовою відмінністю їх від такого інструмента фінансування як гранти. Слід зазначити, що гранти спрямовуються безпосередньо на реалізацію відповідних конкретно визначених проектів і передбачають одноразове фінансування.

За твердженням зарубіжних учених, перевагою сучасних фінансових інструментів є те, "що одні й ті ж кошти використовуються на комерційній основі (наприклад, через фонд фондів, венчурні фонди, тощо) відповідно до механізму, що передбачає багаторазове їх використання в рамках різних обортових циклів. Кошти вкладаються і повертаються лише у разі їх використання згідно з визначеним кредитним періодом, після якого передбачаються повторне кредитування на термін від 10 до 14 років до закриття програми й подальші інвестиції в той самий або інший фінансовий інструмент [7].

Основні стратегічні переваги фінансових інструментів можуть бути узагальнені та визначені таким чином:

- 1) реалізація ключових цілей стратегічної політики ЄС на інноваційних засадах в контексті впровадження політики згуртування та конвергенції;
- 2) забезпечення високого мультиплікативного ефекту та фінансового левериджу;
- 3) підвищення ефективності використання приватних і державних фінансових ресурсів;
- 4) створення стимулів і забезпечення фінансової дисципліни.

На нашу думку, доцільно узагальнити переваги та вигоди від використання фінансових інструментів для одержувачів, фінансових посередників і реалізаторів програм територіальної співпраці відповідно до існуючих міжнародних документів (*табл. 1*).

Відповідно до прийнятого у міжнародній практиці підходу транскордонне фінансування стосується будь-яких фінансових угод і домовленостей, які пов'язані з переміщенням фінансових ресурсів через національні кордони. Як правило, транскордонне фінансування включає: транскордонні кредити, акредитиви, акцепти тощо [3].

Фінансове забезпечення Європейського територіального співробітництва та транскордонної його складової доцільно розглядати з позицій виділення ключових ознак класифікації, окремі з яких виокремлені на основі авторського підходу й узагальнення (*табл. 2*).

Новими інструментами транскордонної інтеграції фінансових ринків і створення ефективних фінансових інфраструктур в євросоні є: транскордонні кредити, транскордонні депозити та транскордонні активи. Згідно з дослідженнями стану функціонування євросоні обсяг транскордонного ринку капіталу є суттєво нижчим, ніж величина транскордонних ринків депозитів і кредитів [8].

Фінансування об'єднаної та згуртованої Європи здійснюється через низку фондів, основними з яких є Фонд згуртування, Фонд Європейського регіонального розвитку, Європейський соціальний фонд та ін., кошти

Переваги використання фінансових інструментів в Європейській територіальній співпраці

Переваги для одержувачів коштів	Переваги для Європейської територіальної співпраці	Переваги для фінансових посередників
можливість доступу до стартового капіталу	підтримка підприємств, забезпечення економічного зростання й інтернаціоналізації їх діяльності	диверсифікація капіталу в регіональному та клієнтському вимірі
мінімізація вартості капіталу в ринкових умовах	активізація підприємництва	пропозиція значних обсягів фінансових ресурсів одержувачам коштів
здатність до реалізації програм розвитку бізнесу, його розширення та інтернаціоналізації	активізація інноваційної діяльності	розширення спектра фінансових послуг для одержувачів
отримання бізнес-підтримки у плануванні діяльності та стратегії реалізації бізнес-проектів	мінімізація фінансових ризиків	

Джерело: узагальнено автором за [4; 5].

Критерії систематизації фінансового забезпечення транскордонного співробітництва

Критерії класифікації	Характеристика
1	2
За нормативно-правовою регламентацією	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові інструменти в основних законах; - фінансові інструменти в регламентах ЄС; - фінансові інструменти в європейських рамкових конвенціях про транскордонне співробітництво; - фінансові інструменти в державних програмах розвитку транскордонного співробітництва; - фінансові інструменти в хартіях; - фінансові інструменти в багатосторонніх міжнародних угодах
Залежно від видів програм і проектів	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові інструменти Фонду Європейського регіонального розвитку (ERDF); - фінансові інструменти Фонду згуртування (CF); - фінансові інструменти Європейського соціального фонду (ESF); - фінансові інструменти Європейського Сільськогосподарського фонду для розвитку сільських територій (EAFRD); - фінансові інструменти Європейського морського і фонду рибного господарства (EMFF)
За участю у проведенні реформ і механізмами фінансування	<ul style="list-style-type: none"> - інструмент передвступної допомоги; - інструмент Європейського сусідства; - інструмент розвитку; - інструмент економічного співробітництва; - інструмент з співробітництва з ядерної безпеки; - інструмент із захисту прав людини
Залежно від кризових явищ і необхідності використання інструментів кризового менеджменту	<ul style="list-style-type: none"> - інструмент гуманітарної допомоги; - макроекономічна допомога; - інструмент зі стабільності
Сфера реалізації	<ul style="list-style-type: none"> - підтримка підприємств малого та середнього бізнесу; - розвиток міст; - енергоефективність і поновлювальні джерела енергії (ERDF)
Форми надання	<ul style="list-style-type: none"> - гранти; - співінвестування; - кредити; - венчурний капітал; - приватний капітал; - мезонін-капітал;

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> - внески в рамках інструментів ЄС; - інші види безоплатних інвестицій
Параметри реалізації (рівень)	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові інструменти на національному рівні; - фінансові інструменти на регіональному рівні; - фінансові інструменти на транснаціональному рівні; - фінансові інструменти на транскордонному рівні; - фінансові інструменти на рівні ЄС
Можливість прогнозування	<ul style="list-style-type: none"> - обов'язковий прогноз на майбутній період; - необов'язковість прогнозу й оцінки
Рух вартості в процесі кругообігу фінансових ресурсів	<ul style="list-style-type: none"> - одноразові фінансові ресурси (гранти); - багаторазові фінансові ресурси, які використовуються на умовах циклічності та зворотності й спрямовані на одержання прибутковості у вигляді доданої вартості
За співвідношенням мультиплікативного ефекту та фінансового важеля	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові інструменти із низьким співвідношенням державних і приватних фінансових ресурсів; - фінансові інструменти із середнім співвідношенням державних і приватних фінансових ресурсів; - фінансові інструменти із високим співвідношенням державних та приватних фінансових ресурсів
За платністю	<ul style="list-style-type: none"> - платні; - безоплатні
Залежно від видів кінцевих одержувачів	<ul style="list-style-type: none"> - транскордонні регіони; - бізнес; - розвиток міст; - юридичні і фізичні особи; - урядові інституції, органи місцевої влади
Залежно від обмежувальних умов транскордонного фінансування та локалізації	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові інструменти із задекларованим розміром співфінансування; - фінансові інструменти без обмежувальних умов співфінансування
Залежно від організаційної форми реалізації транскордонного співробітництва	<ul style="list-style-type: none"> - інструменти програм транскордонного співробітництва; - процедури прикордонного, митного, міграційного й інших видів контролю
Залежно від інституційної форми здійснення транскордонного співробітництва	<ul style="list-style-type: none"> - євро регіон; - європейські угруповання територіального співробітництва (ЄУТС); - об'єднання євро регіонального співробітництва (ОЄС) [2]
За участю держави у фінансуванні	<ul style="list-style-type: none"> - централізовані; - децентралізовані
За тривалістю дії програм і проектів	<ul style="list-style-type: none"> - одноразові; - короткострокові; - середньострокові; - довгострокові; - циклічні
Залежно від функціонального призначення у забезпеченні руху транскордонних фінансових потоків	<ul style="list-style-type: none"> - транскордонні позики; - транскордонні депозити; - транскордонні активи
Залежно від механізмів та операційних каналів розподілу ризиків транскордонного співробітництва	<ul style="list-style-type: none"> - приватні; - державні [8]
За методами фінансового контролю та моніторингу	<ul style="list-style-type: none"> - фінансові інструменти на рівні моніторингу програми; - фінансові інструменти на рівні моніторингу проекту [1, с. 140]

Джерело: авторська розробка.

яких спрямовуються на 1) національну та регіональну ковергенцію; 2) національну та регіональну конкурентоспроможність і зайнятість; 3) Європейську територіальну співпрацю шляхом розвитку транскордонного співробітництва, транснаціонального співробітництва й розширення кордонів ЄС. Отже, доцільно виокремити 3-рівневий підхід до фінансового забезпечення розвитку Європейського територіального співробітництва та транскордонної його складової. Перший – рівень ЄС, який регламентує нормативно-законодавчі основи Європейської співпраці, основні директиви та нормативи функціонування ERDF, CF, ESF, EAFRD, EMFF. Другий – національний рівень, який передбачає євроконвергенцію відповідно до угод про партнерство в рамках фондів. Третій – національний та регіональний рівні, який ґрунтується на розробці та впровадженні операційних і робочих програм фондів ERDF, CF, ESF й мультифункціональних програм і програм розвитку EAFRD, EMFF.

Новий етап реалізації програм транскордонного співробітництва передбачає розробку програмних документів на 2014–2020 рр. і впровадження 60 програм загальним бюджетом 6,6 млрд євро в рамках нової реформованої політики згуртування ЄС і спрямований на пошук новітніх підходів, які б забезпечили подальше використання нереалізованих можливостей, максимально корисний ефект і найбільш ефективне використання інвестицій [6]. Отже, реалізація якісно нових стратегічних орієнтирів базується на використанні сучасного фінансового інструментарію відповідно до поставлених програмних пріоритетів.

Використання фінансових інструментів для реалізації програм розвитку Європейського територіального співробітництва та транскордонної його складової дозволило здійснити їх систематизацію в рамках ключових програм і видів фінансових інструментів.

По-перше, підтримка малого та середнього бізнесу через Європейський фонд регіонального розвитку здійснюється з використання низки фінансових інструментів, таких як: кредити для малого та середнього бізнесу, гарантії, спільне інвестування, власний капітал, мезонін-капітал, який являє собою гібридну форму фінансування з фіксованими відсотками та гарантованою участю у прирості вартості бізнесу. Слід зазначити, що підтримка малого та середнього бізнесу через Європейський соціальний фонд здійснюється в основному через надання кредитів.

По-друге, програми розвитку міст здійснюються з використанням гарантій, інвестиційних кредитів, власного та мезонін-капіталу.

По-третє, програми забезпечення енергоефективності та відновлювальних джерел енергії передбачають використання інвестиційних кредитів, власного та мезонін-капіталу.

Кожен із фінансових інструментів має свої характерні особливості, сферу застосування і дозволяє:

- ✦ *по-перше*, ефективно використовувати ресурси та підвищувати ефективність їх реалізації у програмах ЄС;

- ✦ *по-друге*, забезпечує ефективність і результативність діяльності через циклічність і револьверність фінансових ресурсів, які залишаються у певній програмній сфері;
- ✦ *по-третє*, забезпечують доступ до використання широкого спектра фінансових інструментів для реалізації відповідної політики;
- ✦ *по-четверте*, передбачають окупність інвестиційних вкладень і страхування інвесторів від потенційних втрат при реалізації проектів і програм.

Використання інструментів кризового менеджменту передбачає попереднє оцінювання їх дії, що передбачено в ст. 37 (2) CPR, є новітнім інструментом у програмах 2014–2020 рр. Воно спрямоване на забезпечення дієвості у прийнятті рішень до початку процесу фінансування за кожним фінансовим інструментом, виходячи з ретроспективи використання фінансового інструмента у попередньому періоді. Вищезазначена стаття регламентувала обов'язкові вимоги до запровадження попереднього оцінювання, а саме:

- 1) аналіз інвестиційних потреб та інвестиційних пріоритетів, а також субоптимальних інвестиційних ситуацій та криз на ринку, які спрямовуються на вирішення конкретних цілей і реалізуються за допомогою відповідних фінансових інструментів;
- 2) оцінка доданої вартості у рамках використання відповідного фінансового інструмента;
- 3) узгодженість з іншими формами співфінансування через державні та приватні фінансові ресурси;
- 4) обов'язкове дослідження ретроспективного досвіду використання фінансового інструмента з позиціонуванням на його майбутнє використання;
- 5) розробка інвестиційної стратегії на багатоваріантному підході;
- 6) визначення очікуваних результатів у контексті забезпечення фінансовим інструментом реалізації поставлених цілей;
- 7) моніторинг попереднього оцінювання з позицій реалізації фінансового інструмента відповідно реальних ринкових умов.

ВИСНОВКИ

Транскордонне співробітництво є ключовим елементом політики ЄС щодо своїх сусідів, дозволяє підтримувати сталий розвиток уздовж зовнішніх кордонів ЄС, сприяє зниженню відмінностей в рівні життя і вирішенні загальних проблем через ці кордони. Мобілізація та ефективне використання ресурсного потенціалу прикордонних регіонів, а також урахування особливостей їх функціонування дозволять розвивати економічні процеси із використанням гнучких та інноваційних форм фінансування, вирішувати пріоритетні завдання регіональної політики розвитку України і забезпечать економічну ковергенцію, підвищення зайнятості та міжрегіональне й транскордонне співробітництво. Це обумовлює необхідність використання дієвих механізмів та інструментів фінансового забезпечення розвитку

територіальних громад України, удосконалення механізму державної фінансової підтримки програм і проектів транскордонного співробітництва та розвитку євро регіонів, раціонального використання фондів ЄС для транскордонного співробітництва через багаторічні програми та забезпечення тривалого співфінансування цього процесу на національному та регіональному рівнях, спільного створення, реалізації та фінансування транскордонних програм і проектів, а також удосконалення фінансово-кредитних механізмів в інвестиційній сфері. Наведений у статті авторський підхід до систематизації фінансового інструментарію забезпечення розвитку транскордонного співробітництва носить прикладний і комплексний характер та враховує всесторонність напрямів його реалізації.

Подальші наукові дослідження повинні стосуватись також необхідності обґрунтування специфіки дії фінансових інструментів транскордонного співробітництва на діяльність прикордонних територій з урахуванням їх економічних, соціальних, культурних, природно-кліматичних та інших особливостей на активізацію їх розвитку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Гнидюк Н. А. Інструмент європейського сусідства і партнерства та фінансова допомога Європейського Союзу. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/virtual_library/enpi_handbook_uk.pdf
2. Розвиток транскордонного співробітництва: наук.-аналіт. доп./наук. ред. В. С. Кравців. Львів, 2015. 52 с.
3. Cross-BorderFinancing. URL: <http://www.investopedia.com/terms/c/cross-border-financing.asp>
4. Financial instruments in European Territorial Cooperation programmes 2014–2020. URL: http://admin.interact-eu.net/downloads/8114/INTERACT_Draft_paper_FINANCIAL_INSTRUMENTS_IN_EUROPEAN_TERRITORIAL_COOPERATION_PROGRAMMES_2014_2020_06_2013.pdf
5. Interact Study on on Cross-Border Cooperation in Maritime Programmes. URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2015/01/interact-study-on-on-cross-border-cooperation-in-maritime-programmes
6. Interreg A – Cross-border cooperation. URL: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/european-territorial/cross-border/#3

7. Pelc K. Financial instruments in european territorial cooperation programmes 2014–2020. URL: http://admin.interact-eu.net/downloads/8114/INTERACT_Draft_paper_Financial_instruments_in_european_territorial_cooperation_programmes_2014_2020_06_2013.pdf

8. Quarterly Report on the Euro Area (QREA). Vol. 15, No. 2 (2016). URL: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eeip/pdf/ip030_en.pdf#page=9

Науковий керівник – Копилук О. І.,

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки та банківського бізнесу Львівського торговельно-економічного університету

REFERENCES

“Cross-BorderFinancing”. <http://www.investopedia.com/terms/c/cross-border-financing.asp>

“Financial instruments in European Territorial Cooperation programmes 2014–2020”. http://admin.interact-eu.net/downloads/8114/INTERACT_Draft_paper_FINANCIAL_INSTRUMENTS_IN_EUROPEAN_TERRITORIAL_COOPERATION_PROGRAMMES_2014_2020_06_2013.pdf

Hnydiuk, N. A. “Instrument yevropeiskoho susidstva i partnerstva ta finansova dopomoha Yevropeiskoho Soiuzu” [The European Neighborhood and Partnership Instrument and the European Union's financial assistance]. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/documents/virtual_library/enpi_handbook_uk.pdf

“Interact Study on on Cross-Border Cooperation in Maritime Programmes”. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2015/01/interact-study-on-on-cross-border-cooperation-in-maritime-programmes

“Interreg A – Cross-border cooperation”. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/european-territorial/cross-border/#3

Pelc, K. “Financial instruments in european territorial cooperation programmes 2014–2020”. http://admin.interact-eu.net/downloads/8114/INTERACT_Draft_paper_Financial_instruments_in_european_territorial_cooperation_programmes_2014_2020_06_2013.pdf

Quarterly Report on the Euro Area (QREA). Vol. 15, No. 2 (2016). http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eeip/pdf/ip030_en.pdf#page=9

Rozvytok transkordonnoho spivrobitnytstva [Development of cross-border cooperation]. Lviv, 2015.